Munkácsi Zsidó Köszörűs

Ez egy képeslap, még a cseh idő alatt készült Munkácson, az 1930-as években [A Bereg vm.-ben lévő város a trianoni békeszerződés értelmében 1919-ben Csehszlovákiához került, majd 1938-ban, az első bécsi döntés után átmenetileg ismét Magyarországhoz. 1945-ben a Szovjetunióhoz csatolták (Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság), 1991 óta pedig Ukrajnához tartozik. -- A szerk.]. Egy bácsi járt a városban ollókat, késeket köszörülni. Járt az utcán ezzel a kerekes szerkezettel, kiabált, hívta az embereket, akiknek volt köszörülnivalójuk. Amikor a lába mozgott, forgott a kerék. Munkács jó hely volt a gyermekkoromban. Körülbelül 13-14 vagy 15 ezer zsidó volt. Volt összesen 28 ezer lakos, annak több mint a fele zsidó volt [Az 1910-es népszámlálás szerint az akkor 17 300 főnyi lakossal rendelkező Munkácson a lakosok 44%-a, 7600 fő tartozott az izraelita felekezethez. 1921-ben a lakosok száma közel 21 000, 1930-ban több mint 26 000 fő volt. -- A szerk.]. Volt mindenféle zsidó, volt túl vallásos is, nem vallásos is. A háború előtt vagy harminc templom is volt Munkácson. A központban két zsinagóga volt egymással szemben, az egyik a nagy sil [sul], ahova mi jártunk, a másik, ahova a vallásosabbak jártak. A nagy sil most ruhásbolt, a másik épületben meg a katonaság van. Itt Munkácson majdnem minden utcában volt egy zsidó templom. De ez a két templom volt a centrum, meg még egy, ahol a munkácsi rabbi lakott. [A források szerint 1741-ben már 80 zsidó család élt Munkácson, ebben az évben épült az első zsinagóga. A zsidók letelepedését az ottani uradalom feje, Schönborn-Buchheim gróf segítette, 1774-ben engedélyezte, hogy a zsidók házat építsenek. A hitközség tekintélyének növekedését jelzi, hogy 1794-ben a hitközség vezető tagjait már bevonták a város ügyeinek intézésébe. 1815-ben már 165 zsidó család élt Munkácson, az 1830-ban végrehajtott összeírás szerint 202, 1842-ben pedig már 301. A hitközség 1895-ben és 1903-ban két új zsinagógát emelt, ezeken kívül még számos imaház volt Munkácson. 1921-ben nyílt meg Spira Lázár főrabbi vezetésével a jesiva (az 1920-as években 180 növendékkel), a Talmud Tóra három iskolaotthonában pedig 17 tanító egyidejűleg 630 fiúgyermek vallásoktatását látta el. (Magyar Zsidó Lexikon) -- A szerk.] A legtöbb zsidó kereskedő és iparos volt, asztalos, suszter, mindenféle. Azt lehet mondani, hogy 80 százalék volt iparos, és 20 százalék kereskedő. Voltak fűszerüzletek, ilyen-olyan üzletek. Azelőtt a kereszténység nem nagyon volt antiszemita, mert ha kellett, a keresztény segített a zsidónak, ha kellett, a zsidó a kereszténynek. Az idevalósiak, a helybéli keresztények zsidókkal éltek mindig. Tiszta zsidó üzletek voltak, bejött a

keresztény, tessék, vegyen, és a zsidó beírta a könyvbe, ha behozta, behozta, ha nem, pechje volt. Munkács tisztább volt, mint most. Az utak kövezve voltak, volt villany, minden volt. Pláne a csehek alatt volt rendezett a város. Inkább lovas kocsi volt akkoriban, autó még kevés. Volt egy héber gimnázium, akik odajártak, azok nem tartották annyira a zsidóságot, inkább nagy cionisták voltak. Tartották a szombatot, de nem úgy, mint mi vagy a vallásosabbak [lásd: szombati munkavégzés tilalma]. Náluk megesett, hogy cigarettáztak, kártyáztak szombaton, meg az is, hogy nem kóser húst ettek. Ez ritkaság számba ment, mert akkoriban a Munkácson a zsidók 98 százaléka tartotta a szombatot. A vallásosak meg pláne, azok szombaton csak templomba jártak meg ebédeltek.